

ORLANDO

Virginia Woolf

Roman Virginie Woolfove Orlando, ki smo iz njega izbrali ta odlomek, sodi med značilna dela moderne angleške proze in ga kritika primerja s takimi mejniki v angleški literaturi, kot sta Tristram Shandy in Gulliverjeva potovanja. Nemara je tudi nekaj Kandida v njem, čeprav je duh, ki prešinja Orlando, izrazilo angleški in so novosti, ki jih tukaj uvaja avtorica, zrasle izključno iz angleškega izročila. Po duhovitosti in znanju, obvladanju simfoničnega kontrapunkta in spretnem izkoriščanju dediščine velikih angleških stilistov od Thomasa Browna do Swifta ga postavljajo ob stran Joycevem Ullyssu, morebiti tudi zato, ker bi bilo Orlando nemogoče opredeliti kot roman v »klasičnem« smislu besede in se pravzaprav sploh ne ujema z nobeno doslej znanih vrsti v literaturi. Tako je, kakor bi sledili letu divje gosi, klasične ptice poezije, skozi tri stoletja, od elizabetinskih časov do leta 1928, spremljajoč glavno osebo Orlando, ki je sprva moški, nato pa sredi dela spremeni spol in postane ženska, zroč z njegovimi ali pravzaprav njenimi očmi kot z očmi sodobnika na kraljico Elizabeto, lorda Palmerstona, Shakespeara, Johnsona in tako dalje. Delo je hkrati autobiografija: lastna življenjska zgodba duha, ki je živel do malega toliko v preteklosti in starih knjigah kot v sedanjosti, zmaga poetične simpatije nad predsodki spola, kraja in časa. —

Prevajalka

Bil je november. Po novembru pride december. Nato januar, februar, marec in april. Po aprilu maj. Sledijo junij, julij, avgust. Naslednji mesec je september. Nato oktober in tako, glej, smo znova v novembru in vse leto se je dopolnilo.

Taka metoda, kako pišemo življenjepis, ima sicer neke prednosti, vendar je morebiti malce pusta, in bi se bralec, ko bi tako nadaljevali, utegnil pritožiti, da bi znal mesece iz koledarja tudi sam naštet in tako prihraniti svojemu žepu znesek, ki se zdi založbi Hogarth Press primeren, da ga računa za to knjigo. Toda le kaj naj stori življenjepisec, kadar ga njegov junak spravi v zagato, v kakršno nas je zdaj spravila Orlando? Življenje je, kakor so soglasno ugotovili vsi, katerih mišljenje je vredno upoštevati, edini predmet, ki se ga romanopiscu ali življenjepisecu spodobi obdelovati; življenje pa ni, kakor so isti verodostojni razsodniki odločili, v nikakršni zvezi z mirovanjem na stolu in premišljanjem. Misel in življenje sta kot dva nasprotna tečaja. Spričo tega, da Orlando pravkar mirno sedi na stolu in premišljuje, nam ne ostane drugega, kakor da naštevamo mesece v koledarju, prebiramo jagode na molku, se usekujemo, podgrebamo ogenj in gledamo skozi okno, dokler se ona ne zgane. Orlando je

sedela tako tiho, da bi bili lahko slišali buciko, ko bi bila padla po tleh. Oh, ko bi bila vsaj padla! To bi bilo nekakšno življenje. Ali ko bi bil metulj prifrftal skozi okno in sedel na njen stol, tudi o tem bi lahko pisali. Ali denimo, da bi bila vstala in ubila oso. Potem bi lahko pri tej priči potegnili na svetlo papir in pero in začeli pisati. Zakaj prelita bi bila kri, pa čeprav samo osja. Kjer je kri, je življenje. In čeprav je uboj ose prava pravcata malenkost v primeri z ubojem človeka, se ga vendar romanopiscu ali življenjepiscu bolj spodobi obdelovati kot čisto navadno raztresenost pa premišljavo pa posedanje na stolu ves ljubi božji dan, s cigareto, z listom papirja, peresom in črnilnikom. Utegnili bi se pritožiti (zakaj mineva nas potrpežljivost), da bi junaki lahko bili obzirnejši do svojih življenjepiscev. Nič te ne more huje razdražiti, kakor če gledaš junaka, za katerega si porabil toliko časa in truda, kako se ti docela izmika ter vdaja razvadi — le poglej, kako zdihuje in hlipa, zardeva, prebledeva, z očmi, ki so zdaj sijajne kot svetilke zdaj mrke kot somrak — nič te ne more bolj ponižati od pogleda na to nemo razkazovanje čustva in vznemirjenja, ki se ti utrinja pred očmi, ko vendar veš, da je tisto, kar vse to povzroča — sama misel in domišljija — brez sleherne važnosti!

Toda Orlando je bila ženska — kar je pravkar dokazal lord Palmerston. In kadar opisujemo življenje ženske, smemo, kakor nam soglasno potrjujejo kritiki, odstopiti od zahteve po dejanju in ga nadomestiti z ljubeznijo. Ljubezen, je dejal pesnik, je vsa eksistenca ženske. In če se za hipec ozremo po Orlando, kako piše za svojo mizo, moramo priznati, da še ni bilo ženske, ki bi bila bolj ustvarjena za ta poklic. Spričo tega, da je ženska, in to lepa ženska in ženska v cvetu svojih let, se bo kaj kmalu nehala pretvarjati, da piše in misli, in začela slednjič misliti na lovskega čuvaja (in nikomur se ne bo za malo zdelo, da ženska misli, dokler misli na moškega). In nato mu bo napisala pisemce (in dokler piše pisemca, se ne bo nikomur za malo zdelo, da ženska tudi piše) in mu napovedala zmenek za nedeljo o večernem somraku in večerni somrak se bo spustil na zemljo in lovski čuvaj bo zažvižgal pod oknom — zakaj vse to je seveda samo bistvo življenja in edina snov, ki jo lahko obdelujemo v leposlovju. Nedvomno je Orlando storila eno izmed teh stvari? Toda joj, tisočkrat joj, Orlando ni ničesar takega storila. Moramo li torej priznati, da je bila Orlando ena tistih sprijenih pošasti, ki ne ljubijo? Bila je dobra s psi, zvesta prijateljcem, na vso moč velikodušna do kakšnega tucata lačnih poetov in je strastno ljubila poezijo. Toda ljubezen — kakor jo definirajo moški, ki pišejo romane — ni v nikakršni zvezi z dobrotljivostjo, zvestobo, velikodušnostjo ali poezijo. Ljubezen nam

uhaja izpod spodnjice in... Toda saj vsi vemo, kaj je ljubezen! Mar je Orlando to storila? Resnica nas sili povedati, da ni. Če torej predmet našega življenjepisa noče ne ljubiti ne ubijati, temveč hoče samo misliti in se vdajati domišljiji, lahko sklepamo, da ni on ali ona nič boljši od mrliča, ter ga ali jo zapustimo.

Edino, kar nam zdaj še preostane, je pogled skozi okno. Tam so bili vrabci pa škorci pa nekaj grlic in kakšni dve vrani, in vse te ptice so bile zaposlene po svoji navadi. Ta si najde črva, neka druga polža. Ta zafrfota na vejo, le-ona se nekoliko sprehodi po trati. Nato gre čez dvorišče sluga v zelenem suknenem predpasniku. Verjetno zalezuje katero izmed dekel v hištrni, toda ker nimamo za to na dvorišču nobenega vidnega dokaza, upajmo najboljše in ga pustimo pri miru! Oblaki, tanki ali debeli, plavajo mimo in nekoliko kalijo barvo trave pod seboj. Sončna ura zaznamuje čas po svoji običajni težko razrešljivi metodi. Po glavi se ti prične leno, jalovo loviti vprašanje, ki mu sledi drugo, prav o tem življenju. Življenje poje ali pravzaprav brenči kot kotlič, ki visi z vstavka pri ognjišču. Življenje, življenje, kaj si? Svetloba ali tema na suknenem predpasniku sluge ali senca škorcea na travi?

Raziščimo torej poletno jutro, ko vsi občudujejo slivov cvet in čebelo! In mrmrajoče in negotovo vprašajmo škorcea (ki je družabnejši od škranca), kaj neki misli na robu vedra za smeti, kjer brska med izčohanimi šopi žrebčevih dlak za odpadki. Kaj je življenje, ga vprašujemo, naslanjajoč se na dvoriščno ograjo. Življenje, življenje, življenje! kriči ptič, kakor bi bil slišal, in natanko ve, kam cikamo z našim običajnim nadležnim zasliševanjem, ko zastavljamo vprašanja v hiši in na prostem in stikamo in se sprenevedamo, kakor počno pisatelji, kadar jim zmanjka niti. Nato prihajajo sem, pravi ptica, in me vprašujejo, kaj je življenje; Življenje, življenje, življenje!

Nato odprpálimo po stezi, ki drži čez barje, do visokega slemena vinskomodrega, višnjevotemnega griča in se tam vržemo po tleh in tam sanjamo, in ugledamo kobilico, kako vlačí domov v svojo jamico neko slamico. In ta pravi (če je žaganju, kakršno prihaja od nje, moč dati tako sveto in nežno ime) življenje je delo, ali vsaj tako bi utegnili tolmačiti bzikanje njenega s prahom zamašenega goltančka. In mravlja ji pritrđi in čebele tudi, toda če ležimo tukaj dovolj dolgo, da lahko vprašamo večče, ko pridejo zvečer, kradoma plahutajoč med močvirskimi lilijami, ki so še bolj blede od njih, nam bodo zadihale v ušesa tako nesmiselno kolobocijo, kot jo slišimo v brzobjavnih žicah za snežnega viharja; ti, ti, hoo, hoo. Smeh, smeh! pravijo večče.

Ko smo torej povprašali pri človeku in ptiču in žuželkah, zakaj ribe, vsaj tako nam pravijo ljudje, ki so leta in leta kot samotarji živeli v zelenih votlinah, da bi jih slišali govoriti, ribe ne rečejo nikdar, nikdar ničesar in potemtakem morda vedo, kaj je življenje — ko smo vse te vprašali in nismo zaradi tega postali pametnejši, temveč samo starejši in hladnejši (zakaj mar nismo nekoč molili, da bi mogli vsaj enkrat zajeti v knjigo nekaj tako trdega, tako redkega, da bi glede tega lahko prisegli, da je to smisel življenja?), se moramo vrniti in odkrito povedati bralcu, ki napeto čaka, da bi slišal, kaj je življenje: jojme, ne vemo.

V tem trenutku, ravno še za časa, da je rešila knjigo, je Orlando odrinila stol od mize, stegnila roke, izpustila pero, stopila k oknu ter vzkliknila: »Opravljeno!«

Nenavadni razgled, ki so ga zdaj objele njene oči, toliko da je ni premogel. Uzrla je vrt in nekaj ptičev. Svet je živel dalje kot po navadi. Ves ta čas, medtem ko je pisala, se je svet nadaljeval.

»In ko bi bila mrtva, bi bilo prav tako!« je vzkliknila.

Tako intenzivna so bila njena čustva, da si je lahko celo zamišljala, kako je njeno telo razpadlo, in morda jo je celo obšla neka slabost. Za trenutek je stala tam in zrla v lepi, nerazburljivi prizor s strmečimi očmi. Slednjič jo je poživilo nekaj nenavadnega. Rokopis, ki je počival nad njenim srcem, se je pričel premetavati in utripati, kakor bi bil živo bitje, in kar je bilo še bolj čudno in je dokazovalo, kakšna tanka simpatija ju veže, Orlando je, če je sklonila glavo, lahko razumela, kaj govori. Rokopis je hotel, da bi ga brali. Morajo ga brati. Umrl bo na njenih prsah, če ga ne bodo brali. Prvič v življenju se je divje odvrnila od nature. Hrtov in rožnih grmičev je bilo tod v izobilju. Toda ne hrti ne rožni grmiči ne znajo brati. To je obžalovanja vreden spodrseljaj višje previdnosti, ki se ga Orlando doslej še ni zavedela. Samo človeška bitja imajo to lastnost. Človeška bitja so ji postala potrebna. Pozvonila je. Naročila je kočijo, ki naj bi jo pri tej priči odpeljala v London.

»Toliko da boste še utegnili ujeti vlak ob tri četrt na dvanajst, mylady,« je rekel sluga. Orlando še ni bila ugotovila, da so izumili parni stroj, toda tako je bila prevzeta od trpljenja bitja, ki sicer ni bilo istovetno z njo, vendar je bilo od nje popolnoma odvisno, da je sedla v železniški vagon in si pustila ovitji odejo okrog kolen, ne da bi bila posvetila eno samo misel »temu neznanskemu izumu, ki je (kakor pravijo zgodovinarji) v zadnjih dvajsetih letih popolnoma spremenil obličje Evrope« (kar se pravzaprav veliko pogosteje zgodi, kakor domnevajo zgodovinarji). Opazila je samo, da je vlak izredno

sajav ter strahovito ropota, okna pa se zatikajo. Izgubljeno v misli, jo je kakor na krilih vetra odnesel v London v pičli uri in znašla se je na ploščadi v Charing Crossu, ne vedoč, kam naj se obrne.

Stara hiša v Blackfriarsu, kjer je preživela toliko prijetnih uric v osemnajstem stoletju, je bila zdaj prodana, pol je je kupila Armada odrešitve, pol pa neka tovarna za dežnike. Orlando je bila kupila neko drugo v Mayfairu, ki je bila higienična, udobna in v srcu odličnega sveta, toda ali si bo njena pesnitev ravno v Mayfairu utolila željo? Dal bog, je pomislila, spominjajoč se bleščečih oči plemenitih gospa in simetrično raščenih nog plemenitih gospodov, da tukaj še niso začeli brati! Zakaj to bi bilo tisočkrat škoda. Nato se je domislila salona lady R.-ove. Ni dvomila o tem, da se tam pogovarjajo še zmerom iste stvari. Nemara se je putika preselila iz generalove leve noge v desno. Gospod L. je bil na obisku deset dni pri R. namesto pri T. Nato bo vstopil gospod Pope. Joj, toda gospod Pope je mrtev. Kdo so duhoviteži sedanjega časa, se je vprašala, toda to ni bilo vprašanje, ki bi ga bila lahko zastavila nosaču, torej je krenila dalje. Ušesa ji je motilo žvenketanje nešteto zvoncev na glavah nešteto konj. Cele jate nadvse čudnih škatlic na kolesih so drdrale mimo pločnika. Zavila je na Strand. Tukaj je bil trušč še hujši. Nerazrešljivo so bila pomešana vozila vseh velikosti, vlekli so jih čistokrvni konji in tovorni konji in se je v njih prevažala bodisi po ena starejša gospa ali pa so bila do vrha napolnjena z brkatimi moškimi s svilenimi cilindri na glavah. Kočije, vozovi in omnibusi so bili njenim očem, tako dolgo vajenim gledati gladke liste papirja, videti vznemirljivo taki, kot bi bili drug z drugim sprti, in njenim ušesom, uglasenim na škripanje peresa, je zvenel ulični trušč divje in zoprno kako-fonično.

Na vsaki pedi pločnika se je kar gnetlo ljudi. Cela reka pešcev, utirajočih si z neverjetno urnostjo pot sem in tja med človeškimi telesi in prežečim in zavirajočim prometom, je nenehoma lila na vzhod in zahod. Ob robu pločnika so stali možje s krošnjami, v katerih so bile igrače, in tulili. Na uličnih vogalih so sedele ženske poleg velikih košar pomladnih cvetlic in tulile. Dečki, ki so tekali na vse strani, ogibajoč se konjskim nosovom ter prižemajoč k telesom tiskane pole, so prav tako tulili: Nesreča, nesreča! Sprva je Orlando domnevala, da je prispela sem v trenutku, ko pretresa državo kriza, toda ali je kriza tragične ali vesele narave, ni mogla uganiti. Zaskrbljeno se je ozirala ljudem v obraze. Toda to jo je le še bolj zbegalo. Glej, tukaj prihaja moški, pogreznjen v obup, ki mrmra sam pri sebi, kot bi ga trla strašna bridkost. Mimo njega si s komolci

in rameni utira pot debelih s prazničnim obrazom, kakor bi ves svet imel veselico. Zares, ugotovila je, da ni ne za to ne za drugo možnost nobene utemeljitve. Vsakdo se je zanimal samo za lastne zadeve. In kam naj se torej odpravi?

Stopala je dalje brez misli zdaj po tej zdaj po drugi ulici mimo velikanskih izložb, kjer so se kopičile torbice in ogledala in jutrnje halje in cvetlice in ribiške palice in izletniške košare, medtem ko je bilo blago vseh barv in vzorcev, debeline ali tančine prepeto in pripeto in napihnjeno počez in povprek. Včasih je stopala po avenijah z dostojanstvenimi dvorci, ki so bili trezno oštevilčeni z »ena«, »dve« »tri« in tako dalje do tri sto, in vsaka hiša je bila posnetek prejšnje z dvema stebroma in šestimi stopnicami in čedno pripetimi zavesami in družinskimi kosili na mizah, medtem ko je s tistega okna gledal papagaj, z onega pa sluga, dokler se ji ni od enoličnosti zavrtele v glavi. Nato je prišla do velikih odprtih trgov s črnimi, bleščočimi se, tesno na gumbe zapetimi kipi debelih mož v sredini, pa z bojnimi konji, ki so se vzpenjali, pa z vstajajočimi stebri in padajočimi vodometi in frfotajočimi golobi. Tako je korakala in korakala po pločnikih med hišami, dokler ni začutila, da je na vso moč lačna, in dokler je ni nekaj nad srcem utripajočega spomnilo, da je na tisto popolnoma pozabila. Bil je njen rokopis »Hrast«. Zbegala jo je lastna malomarnost. Obstala je ko vkovana na mestu. Nobene kočije ni bilo na spregled. Ulica, ki je bila široka in čedna, je bila nenavadno prazna. Bližal se ji je en sam priletan gospod. V njegovi hoji je bilo nekaj, kar se ji je dozdevalo nekam znano. Ko se ji je približal, je bila za trdno prepričana, da sta se nekoč že srečala. Toda kje? Mar je mogoče, da je ta gospod, ki je tako negovan, tako zajeten, tako premožen videti, s palico v roki in s cvetlico v gumbnici, z rožnatim, debelušnim obrazom in skrbno oščetkanimi belimi brki, mar je mogoče... Da, pri Jupitru, res je! — njen stari, zelo stari prijatelj Nick Greene.

Hkrati je tudi on pogledal vanjo, se je spomnil, jo prepoznal. »Lady Orlando!« je zaklical in tako globoko zamahnil s svilenim cilindrom, da je z njim skoraj pometel po prahu.

»Sir Nicholas!« je vzkliknila. Zakaj nekaj v načinu, kako se je držal, ji je prišepnilo, da se je zakotni pisun, ki je za kraljice Elizabete s sramotilnimi spisi ogrdil njo in še marsikoga, zdaj v svetu povzpел in nedvomno postal plemič in si za nameček pridobil še kakih tucat imenitnih stvari.

Z novim priklonom ji je potrdil, da je pravilno sklepala; res je bil dobil plemiški naslov, bil je doktor leposlovja, bil je celo pro-

fesor. Bil je avtor cele rajde knjig. Bil je, skratka, najvplivnejši kritik viktorijanske dobe.

Divji vrtinec čustvovanja jo je pretresel, ko je srečala človeka, ki ji je bil povzročil pred davnimi leti toliko bolečine. Mar je to res nadležni, nemirni kujon, ki je bil nič kolikokrat vžgal luknje v preproge, pražil zanjo sir na italijanskem ognjišču in ji pravil tako vesele zgodbe o Marlowu in ostalih, da sta devet noči od desetih prebedela do sončnega vzhoda? Zdaj je bil gizdalinsko oblečen v sivo jutrnjo obleko, v gumbnici je imel rožnato cvetlico, s katero so se ujemale sive rokavice iz švedskega usnja. Toda medtem ko se je tako čudila, se ji je vnovič globoko priklonil ter jo vprašal, ali ga hoče počastiti tako, da se mu pridruži pri kosilu? Poklon je bil trohico pretiran, toda še precēj dobro je znal posnemati odlično vzgojenega človeka. Začudeno mu je sledila v imenitno restavracijo, ki je bila vsa v rdečem žametu in belih namiznih prtih in srebrnih stekleničkah, nepodobna kot le kaj stari krčmi ali kavarnici, kjer so bila tla posuta s peskom, klopi lesene, kjer sta se iz skodel kadila punč in čokolada, kjer so bile mize pogrnjene s suknom in so stali ob zidu pljuvalniki. Čedno je zložil rokavice na mizo poleg sebe. Še zmerom ji ni šlo v glavo, da ima opraviti z istim človekom. Njegovi nohti so bili snažni, njega dni pa so bili za palec dolgi. Bil je gladko obrit, njega dni mu je poganjala črna brada. Nosil je zlate zapestne gumbe, njega dni je razcefrane rokave pomakal v juho. Šele ko je naročil vino, kar je storil tako skrbno, kot se je pred davnimi časi ogreval za malvazijo, je bila prepričana, da je isti. »Oh!« je dejal in iztisnil rahel vzdih, ki pa je vseeno izdajal, da mu je čisto prijetno živeti, »oh! moja draga lady, veliki dnevi literature so minili. Marlowe, Shakespeare, Ben Jonson — to so bili velikani. Dryden, Pope, Addison — to so bili heroji. In vsi, vsi so zdaj mrtvi. In koga so nam zapustili? Tennysona, Browninga, Carlyla!« Položil je velikansko množino zaničevanja v glas. »Sveta resnica je,« je dejal ter si nalil vina, »da so vsi naši mladi pisatelji hlapci založnikov. Pridejo ti na svetlo s slednjo plažo, samo da bi lahko plačali račun pri krojaču. To je vek,« je dejal ter si postregel z *hors-d'oeuvres*, »ki ga zaznamujeta spakljiva domišljavost in zbegano eksperimentiranje — česar ne bi bili naši elizabetinci niti trenutek dovolili.«

»Ne, moja draga dama,« je nadaljeval ter odobravajoče prikimal, ko mu je natakár predložil *turbot au gratin*, »veliki dnevi so minili. Živimo v izrojenem času. Čislati moramo preteklost, častiti pisatelje — še zmerom jih je nekaj ostalo — ki se pri pisanju zgledujejo po starodavnih vzorcih, ker jim ne gre za denar, temveč za ...«

Zdajci je Orlando do malega zavpila »Slavo!« Zares bi bila lahko pri-segla, da ga je že pred tri sto leti slišala govoriti natanko iste stvari. Takrat so bila seveda druga imena, duh pa je bil isti. Nick Greene se ni pri vsem plemištvu prav nič spremenil. In vendar je bilo čutiti neko spremembo. Zakaj medtem ko je besedičil dalje, kako bi bilo treba posnemati Addisona (njega dni je predlagal v ta namen Cice-rona, je pomislila) in ležati zjutraj v postelji (s ponosom jo je na-vdajala misel, da mu je to tedaj omogočala četrletna renta, ki mu jo je ona plačevala) ter vsaj eno uro ponavljati najboljša dela naj-boljših avtorjev, prej ko se lotiš s peresom papirja, tako da si utegnil nekoliko prečistiti vulgarnost sedanjega časa in obupno stanje naše materinščine (menda je živel precej časa v Ameriki) — medtem ko je besedičil dalje v precèj podobnem duhu kot pred tri sto leti Greene, se je utegnila vprašati, v čem se je torej spremenil. Zredil se je; toda bil je že pri sedemdesetih letih. Ves je bil kakor iz škatlice, očitno si zdaj z literaturo lahko precej zaslužil, toda nekdanje nemirne, ne-lagodne živahnosti ni bilo več v njem. Resda so bile njegove zgodbe še zmerom bleščeče, vendar niso bile več tako svobodne in sproščene. Z vsakim trenutkom je seveda omenjal »mojega dragega prijatelja Popa« ali »mojega slavnega prijatelja Addisona«, vendar se ga je držalo nekaj tako spodobnega, da je človeku jemalo pogum, in po vsem videzu ji je raje pravil o delu in nedelu lastnih sorodnikov, kakor da bi ji bil razkladal, kakor njega dni, spotikljive zgodbeice o poetih.

Orlando je bila nerazložljivo razočarana. Vsa ta leta je mislila o literaturi (njeno samotno življenje, njen visoki položaj, njen spol jo brzkone opravičujejo), da je nekaj tako divjega kot veter, da je vroča kot ogenj, nagla kot blisk; menila je, da je to nekaj blodnega, nepreračunljivega, nenadnega — toda glej, literatura je bila priletel gospod v sivi obleki, ki je govoril o vojvodinjah. Divjost njenega razočaranja je bila tolikšna, da ji je odletela poglica ali gumb, ki ji je zapenjal životec, na mizo pa je padla njena pesnitev »Hrast«.

»Rokopis!« je dejal sir Nicholas. Nataknil si je zlatoobrobljeni nanosnik. »Kako zanimivo, kako brezmejno zanimivo! Dovolite, da si ga ogledam!« In vnovič je po presledku tri sto let vzel Nicholas Greene Orlandino pesnitev, jo položil med skodelice za kavo in ko-zarce za liker ter jo pričel brati. Toda zdaj je bila njegova sodba čisto drugačna kakor tedaj. Pesnitev ga spominja, je dejal, medtem ko je obračal strani, Addisonovega Katona. V njen prid jo je moč pri-merjati s Thomsonovimi Letnimi časi. O modernem duhu ni v nji ne duha ne sluha, kar ga močno veseli. Čutiti je, da se ozira na

resnico, na naturo, na ukaze človeškega srca, kar je resnično nadvse redka stvar v naši dobi brezvestne ekscentričnosti. Seveda jo je treba pri tej priči objaviti.

Orlando resnično ni vedela, kaj misli. Svoj rokopis je zmeraj nosila s seboj v nedrjih. Ta predstava se je zdela siru Nicholasu od sile zabavna.

Orlandine misli so poletele v Buckinghamsko palačo k nekaterim mračnim oblastnikom, ki so tam krojili usodo rokopisom.

Sira Nicholasa je to pošteno kratkočasilo. Pojasnil ji je, da je imel v mislih gospode... (pri tem je omenil neko zelo znano založniško podjetje), ki bi z največjim veseljem, če bi jim on napisal vrstico ali dve v priporočilo, knjigo izdali. Verjetno bi se lahko dogovoril za honorar deset od sto pri nakladi do dva tisoč izvodov, pri večjem številu bi znašal petnajst. Kar zadeva kritike, pa bi sam napisal priporočilo gospodu..., ki ima največ vpliva; dobro bi tudi bilo, če bi poslala darilce — denimo majhen izbor lastnih pesmi — ženi založnika, to ne more škoditi. Telefoniral bo... In tako je pleteničil dalje. Orlando ni ničesar razumela. Stare izkušnje so jo učile, da ne sme zaupati njegovi dobrohotnosti, vendar ji očitno ni ostalo drugega, kot da se podredi nečemu, kar je bilo po vsem videzu njegova želja in tudi goreča želja same pesnitve. Torej je sir Nicholas zložil s krvjo prepojeni sveženj v čeden zavojček, ga sploščil in si ga potisnil takega v prsni žep, da bi mu ne skazil brezhibne črte suknjiča, potlej pa sta se po mnogih medsebojnih poklonih razšla.

Orlando je krenila po ulici navzgor. Zdaj, ko pesnitve ni bilo več — in čutila je praznoto na prsih, kjer jo je navadno nosila — ji ni ostalo drugega kot premišljevati o vsem, kar jo je mikalo — zlasti o tem, kako neverjetne stvari se utegnejo naključiti v človeški usodi. Tukaj je zdaj stala na St. James Street; kjer je bila nekoč krčma, je bila zdaj restavracija; bilo je približno pol štirih popoldne; sonce je sijalo; tam so postajali trije golobi; zraven terrier mešane pasme; mimo sta drdrala dva koleslja, za njima zajetna kočija. Kaj je torej življenje?

Prevedla M. M.